

DOBRE PRAKTYKI BEST PRACTICES

POLSKIE BIBLIOTEKI CYFROWE 2010

**Konferencja zorganizowana w dniach 20-21 października 2010 roku przez:
Bibliotekę Kórnicką PAN,
Poznańską Fundację Bibliotek Naukowych,
Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe**

KOMITET PROGRAMOWY

Jan Węglarz (przewodniczący)	Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe
Tomasz Jasiński	Biblioteka Kórnicka PAN
Mirosław Górny	Poznańska Fundacja Bibliotek Naukowych
Ewa Dobrzyńska-Lankosz	Akademia Górniczo-Hutnicza, Biblioteka Główna
Cezary Mazurek	Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe
Jan Andrzej Nikisch	Poznańska Fundacja Bibliotek Naukowych
Jolanta Stępiak	Politechnika Warszawska, Biblioteka Główna
Maciej Stroński	Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe

KOMITET ORGANIZACYJNY

Cezary Mazurek	Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe
Jan Andrzej Nikisch	Poznańska Fundacja Bibliotek Naukowych
Krzysztof Ober	Poznańska Fundacja Bibliotek Naukowych
Jolanta Mazurek	Biblioteka Kórnicka PAN
Marcin Werla	Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe

Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe

POLSKIE BIBLIOTEKI CYFROWE 2010

**Materiały z konferencji zorganizowanej
w dniach 20-21 października 2010 roku przez:
Bibliotekę Kórnicką PAN,
Poznańską Fundację Bibliotek Naukowych,
Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe**

REDAKCJA:

**CEZARY MAZUREK
MACIEJ STROIŃSKI
JAN WĘGLARZ**

Ośrodek Wydawnictw Naukowych • Poznań 2011

POLSKIE BIBLIOTEKI CYFROWE 2010

Materiały z konferencji zorganizowanej w dniach 20-21 października 2010 roku przez:
Bibliotekę Kórnicką PAN, Poznańską Fundację Bibliotek Naukowych,
Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe

Redakcja

Cezary Mazurek, Maciej Stroiński, Jan Węglarz

Współpraca

Sławomir Niwiński

Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe

61-704 Poznań, ul. Noskowskiego 10
tel.: (48-61) 858 2001, faks: (48-61) 852 5954
e-mail: mazurek@man.poznan.pl

© Copyright

Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe, Poznań 2011
All rights reserved

ISBN 978-83-7712-056-9

Ośrodek Wydawnictw Naukowych

Instytut Chemii Bioorganicznej PAN
61-713 Poznań, ul. Wieniawskiego 17/19
e-mail: wojtow@man.poznan.pl

Redakcja techniczna

Andrzej Wójtowicz

Projekt okładki

Maciej Rutkowski

Druk i oprawa

Moś i Łuczak, Poznań

Spis treści

Wstęp	7
The Scholarly Digital Edition 2.0 JORIS VAN ZUNDERT, PETER BOOT	9
Biblioteka cyfrowa i informatyka w warsztacie mediewisty TOMASZ JASIŃSKI	11
Biblioteki cyfrowe – główne kierunki rozwoju CEZARY MAZUREK, MACIEJ STROIŃSKI, JAN WĘGLARZ	17
Cyfrowa Biblioteka Druków Ulotnych Polskich i Polski Dotyczących z XVI, XVII i XVIII wieku – prezentacja projektu i jego zastosowania w pracy naukowej oraz dydaktyce WŁODZIMIERZ GRUSZCZYŃSKI, MACIEJ OGRODNICZUK	23
Zasoby cyfrowe w warsztacie konserwatywnego humanisty PIOTR BERING	29
Okolice bibliotek. Nauki humanistyczne w nowym świecie cyfrowym RAFAŁ T. PRINKE	39
Biblioteka wiejska, miejska lub gminna – „Cyfrowym Archiwum Tradycji Lokalnej”? MARCIN WILKOWSKI	41
Biblioteka cyfrowa w samorządowej instytucji kultury na przykładzie biblioteki multimedialnej Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN” ŁUKASZ KOWALSKI, KAMIL PRĘCIUK, ŁUKASZ SADKOWSKI, JOANNA ŻĘTAR	43
Udział prasy lokalnej i regionalnej w budowaniu kolekcji cyfrowych. Model Małopolski WOJCIECH KOWALEWSKI	49
Mass digitisation and OCR ALY KALOA CONTEH	53
Przetwarzanie i OCR czasopism drukowanych gotykiem krok po kroku TOMASZ KALOTA, RAFAŁ RACZYŃSKI, PAWEŁ REKAR	55
Digitalizacja Zbiorów Fonograficznych Instytutu Sztuki PAN JACEK JACKOWSKI	63
Kolekcja starych druków hebrajskich w zbiorach Żydowskiego Instytutu Historycznego MAGDALENA BENDOWSKA, JAN DOKTÓR	67

Wykorzystanie regionalnej biblioteki cyfrowej do tworzenia repozytorium instytucjonalnego JAKUB BAJER, KRZYSZTOF OBER	75
Publikacje współczesne w realiach biblioteki cyfrowej technicznej szkoły wyższej – wokół pewnego przypadku JAROSŁAW GAJDA	79
BioInfoBank Library – narzędzie dla naukowców i uczelni wyższych LESZEK RYCHLEWSKI, REMIGIUSZ DUDEK, EWELINA RODAKOWSKA	85
Bibliotekarskim okiem: jak nie ulec magii liczb, czyli co nam mówią statystyki biblioteki cyfrowej JOLANTA MAZUREK	89
Jakość bibliotek cyfrowych. Próba ustalenia kryteriów oceny z punktu widzenia (zaawansowanego) użytkownika LIDIA DERFERT-WOLF	99
Ocena bibliotek cyfrowych – kryteria jakości MAŁGORZATA JANIĄK, MONIKA KRAKOWSKA	101
Projekt geoheritage – cyfrowe kopie obiektów dziedzictwa kulturowego w systemie informacji geograficznej ALBINA MOŚCICKA, MAREK MARZEC	109
Wyszukiwanie w czasie rzeczywistym – sposób na zwiększenie widoczności zasobów bibliotek cyfrowych w wyszukiwarkach internetowych KAROLINA ŻERNICKA	119
Wykorzystanie metadanych z polskich bibliotek cyfrowych MARCIN WERLA	125

Wstęp

Szanowni Państwo!

W niniejszym egzemplarzu cyklu wydawniczego Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego: **ICT Best Practices – Dobre Praktyki** przedstawiamy artykuły konferencyjne opublikowane w ramach konferencji „Polskie Biblioteki Cyfrowe 2010”. Tematem wiodącym trzeciej edycji tej konferencji, która odbyła się w Poznaniu w dniach 20-21 października 2010 roku, było wykorzystanie zasobów bibliotek cyfrowych w pracy naukowej humanistów. Szereg nowych zastosowań aplikacyjnych, jakie pojawiają się w otoczeniu infrastruktury bibliotek cyfrowych, jest przyczyną, dla której w sposób szczególnie postanowiliśmy w tym roku przybliżyć tę tematykę uczestnikom konferencji.

Właściwy grunt dla rozważań nad nowymi aplikacjami dla eHumanistyki stanowi także technologiczny rozwój usług bibliotek cyfrowych w stronę zintegrowanych systemów wiedzy. Przykładem takiego systemu może być system rozwijany w ramach projektu pod nazwą „Utworzenie uniwersalnej, otwartej, repozytoryjnej platformy hostingowej i komunikacyjnej dla sieciowych zasobów wiedzy dla nauki, edukacji i otwartego społeczeństwa wiedzy”, finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach strategicznego programu badań pt. „Interdyscyplinarny system interaktywnej informacji naukowej i naukowo-technicznej”. Jednym z głównych elementów rozwojowych tego projektu jest opracowanie prototypowych wersji usług agregujących, integrujących, przechowujących, przetwarzających i udostępniających wiedzę pochodzącą z rozproszonych systemów informacji naukowej i naukowo-technicznej, w tym również bibliotek cyfrowych. Funkcjonalność oraz zasoby udostępniane przez te usługi staną się podstawą dla stworzenia nowatorskich aplikacji dla użytkowników końcowych, takich jak portal dla wirtualnych społeczności badawczych czy osobiste biblioteki cyfrowe.

Zasoby polskich bibliotek cyfrowych obejmują obecnie blisko 500 000 obiektów cyfrowych udostępnionych przez kilkaset instytucji kultury i nauki z całej Polski. Wśród nich znajdują się zarówno cenne skarby naszego dziedzictwa narodowego, jak i ciekawe regionalia czy współczesne publikacje naukowe i edukacyjne. Zdecydowana większość publikacji dostępna jest dla wszystkich Internautów bez żadnych ograniczeń. Niemal wszystkie te instytucje wyraziły zgodę na udostępnienie informacji o swoich zasobach w portalu europejskiej biblioteki cyfrowej Europeana. Poza funkcjami wspomagającymi prace badawcze z zakresu humanistyki, infrastruktura bibliotek cyfrowych ma więc niezwykle istotne znaczenie dla promowania polskiej kultury i jej dziedzictwa w Europie.

W ciągu ostatniego roku sieć polskich bibliotek cyfrowych powiększyła się o kolejne dziesięć bibliotek cyfrowych i liczy już blisko 60 tego typu węzłów. Do inicjatywy, którą zapoczątkowało powstanie we wrześniu 2002 roku Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej, dołączyły ostatnio:

- Biblioteka Cyfrowa Ośrodka KARTA,
- Cyfrowa Biblioteka Ormiańska,
- Białska Biblioteka Cyfrowa,
- Krośnieńska Biblioteka Cyfrowa,
- Pomorska Biblioteka Cyfrowa,
- Morska Biblioteka Cyfrowa,
- Gdańska Biblioteka Cyfrowa,
- Opolska Biblioteka Cyfrowa,
- Biblioteka Multimedialna Teatrnn.pl,
- Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa.

Od wielu lat cyklicznie spotykamy się w Poznaniu (początkowo w formie warsztatowej), w gronie osób zainteresowanych rozwojem polskich bibliotek cyfrowych. Tegoroczna edycja konferencji PBC przebiegała pod dyktando zastosowania bibliotek cyfrowych w nauce i dydaktyce, co podkreślały dodatkowo wystąpienia dwóch zaproszonych osób reprezentujących uznane w świecie instytucje. **Joris van Zundert**, reprezentujący Huygens Institute, Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences przedstawił w referacie inauguracyjnym praktyczne znaczenie infrastruktury dla zasobów cyfrowych wykorzystywanych w nauce i edukacji. Z kolei **Aly Conteh**, reprezentujący The British Library, w ramach sesji inauguracyjnej dzień 2., zaprezentował problematykę masowej digitalizacji zbiorów połączonych z OCR.

Konferencja „Polskie Biblioteki Cyfrowe” pozwala na wymianę doświadczeń i zapoznanie się z najnowszymi technologiami i kierunkami rozwoju bibliotek cyfrowych. W niniejszej publikacji zebrano dorobek zaprezentowany podczas obrad przez autorów referatów w ramach sesji:

- Biblioteki cyfrowe w pracy naukowej i w dydaktyce,
- Pozyskiwanie treści dla bibliotek cyfrowych,
- Digitalizacja,
- Publikacje naukowe w bibliotekach cyfrowych,
- Użytkownicy i jakość,
- Techniczne aspekty bibliotek cyfrowych.

Trzecia konferencja „Polskie Biblioteki Cyfrowe” była powiązana z siódmą edycją warsztatów „Biblioteki Cyfrowe”. Warsztaty nastawione są na praktyczne aspekty tworzenia i rozwoju bibliotek cyfrowych w Polsce. W tym roku istotną ich częścią były wystąpienia związane z masowym ładowaniem publikacji do biblioteki cyfrowej, archiwizacją długoterminową oraz automatyzacją niektórych procesów związanych z zarządzaniem zawartością biblioteki cyfrowej. Osobny nurt dotyczył integracji oprogramowania dLibra z innymi narzędziami do zarządzania treścią.

Tegoroczna edycja konferencji PBC zorganizowana była w momencie dobrze funkcjonującej współpracy w ramach Federacji Bibliotek Cyfrowych oraz wymiany danych z Europejską Biblioteką Cyfrową Europeana. Te warunki tworzą niezbędną masę krytyczną dla rozwoju nowych usług i narzędzi opartych na rozproszonych zasobach informacyjnych. Poza oczywistymi zastosowaniami w humanistyce czy naukach technicznych, oddzielnym wątkiem związanym z dalszym rozwojem bibliotek cyfrowych są nowe zastosowania w takich obszarach jak medycyna, edukacja czy nowe media.

CEZARY MAZUREK, MACIEJ STROIŃSKI, JAN WĘGLARZ